

A. Korthals-Altes – Februariramp. Tekst B (met woordverklaringen)

Uit: *Dagboek van de Februariramp. Notities van een Leids student.* (Querido, 2003, p. 214-220)

Dagboek van de Februariramp (1953)

Notities van een Leids student

1 februari

1 Ik werd wakker met een vaag idee van gierende¹ storm. In de badkamer was een ruit
2 ingewaaid². De wind was nog harder dan gisteravond. We luisterden naar berichten over
3 Roelands radio. Berichten over stormschade aan de kust. Gaan kijken? 'De boulevard³
4 schijnt weggeslagen te zijn', zei Roeland. Het klonk als een goeie grap. Maar toen we ons
5 klaarmaakten, [...] leek het minder een grap te worden. De berichten kwamen steeds
6 sneller: Texel, Walcheren, Zeeuws-Vlaanderen, Dordrecht en Rotterdam gedeeltelijk
7 onder water. Op weg naar Hans hoorden we dat in Katwijk de 'Brittenburg' zou zijn
8 vernield. Dat kon niet waar zijn, we zouden door zelf te zien dat gerucht logenstraffen⁴.
9 De tram bracht ons naar Noordwijk, waar inderdaad de boulevard voor de helft was
10 afgebrokkeld. Bunkers waren naar beneden gevallen, de duinen afgekalfd⁵ tot kliffen.
11 Een kotter⁶ lag op 't strand. Halverwege Katwijk sloegen we de binnenweg maar weer in.
12 Bij de sluis was het één grote ravage⁷, die ons ontstelde. Toen was het feit dat 'onze'
13 Brittenburg in stukken lag ook niet meer zo verrassend.

14 Toen we weer thuis waren, zag ik plotseling Roeland beneden bezig allerlei warme
15 kleding aan te trekken. 'Er is een radio-oproep geweest dat alle studenten zich op hun
16 sociëteit⁸ moeten melden om hulp te verlenen'. Snel griste⁹ ik van alles bij elkaar, had
17 toevallig een windjack, leende truien van Willem. Tegen zessen was ik op sociëteit, waar
18 alles door elkaar liep; studenten, burgers, meisjes die brood smeren. Je naam opgeven,
19 telefoonnummer. [...]

20 Dan: Spijkenisse. De eerste verdronken polders. Poortugaal¹⁰. Het ziet er doordrustig
21 uit alsof 't vanzelf spreekt. In het dorp worden we na wat klooiën¹¹ doorgestuurd.
22 Zandzakken leggen in linies langs en half over de weg. Dat hebben we sinds de

¹ **gierend** – gieren: huilen, schreeuwen

² **een ruit ingewaaid**: het vensterglas brak

³ **de boulevard**: wandelweg in de stad of langs de zee

⁴ **logenstraffen**: bewijzen dat het fout is

⁵ **afgekalfd** – afkalven: afgebroken/afgebrokkelde stenen

⁶ **de kotter**: schip

⁷ **de ravage**: een grote schade

⁸ **de sociëteit**: vereniging of gebouw, hier in de universitaire context

⁹ **griste** – grissen: snel iets pakken met de handen

¹⁰ **Poortugaal**: dorp bij Rotterdam

¹¹ **klooiën**: iets doen zonder doel en systeem

23 schuilkelders¹² niet meer gezien. Voor Abbenbroek zakt de bus in de klei weg.
24 Eerstejaars¹³, duwen! Verder gaat 't, enorme files¹⁴. Vee wordt langs gedreven, mensen
25 met koffers, kinderen. [...]

4 februari

26 In het rampgebied blijken bootjes met bemanning nodig: van de eerste zijn er te weinig,
27 van de tweede te veel. Wanhopig geknoei¹⁵. Zeven man voor één vletje¹⁶ is natuurlijk
28 pure waanzin. Die dag zal ik niet gauw vergeten; mensen die echt hersenloos van
29 dadendrang waren, domweg op auto's sprongen, geeft niet waarheen – voornamelijk
30 ook om wat te zien, het doen werd een tweede.

5 februari

31 Het was nog nacht toen we, geteld als 9 man, maar met 10 in werkelijkheid, afvoeren
32 onder de donkere bruggen van Dordt door. Bij het passeren van Willemstad werd het
33 licht. Goeree-Overflakkee lag rechts. Enorme gaten in de dijken waren zichtbaar. Een
34 vloot van ontelbare schepen van allerlei soort en nationaliteit, vliegtuigen en helikopters
35 [...]. In Zijpe legden we aan.

9 februari

36 In de ochtend losten¹⁷ we een aak¹⁸ met schoenen, schoenen, in alle soorten, duizenden
37 paren voor een eiland van geëvacueerde klompdraggers¹⁹. Wie er om gevraagd had,
38 mag Joost weten²⁰. Geen enkel adres in de stad wilde onze schoenen hebben. 's Middags
39 met de Engelsen naar Nieuwerkerk, na veel gezanik²¹ met de motoren. Voor de lijken
40 hadden we een kleine dinghie²² in de rubberboot mee. We legden aan bij de boerderij
41 waar gistermiddag de jongen was gevonden, moeizame landing vanwege het
42 prikkeldraad, waarna we nog een eind moesten waden door een ondergrond van de
43 vette modder. [...] Op 't erf ernaast, zei de gids, een schaapherder die zijn hele kudde²³
44 verloren had, lag een ander lijk. De volwassen vrouw was zo zwaar dat we haar op een

¹² **de schuilkelder**: joden doken tijdens WOII in schuilkelders onder

¹³ **Eerstejaars**: studenten in het eerste jaar aan de universiteit

¹⁴ **de files** – de file: een rij van wachtende mensen of voertuigen

¹⁵ **het geknoei** – knoeien: iets onhandig (niet praktisch) doen

¹⁶ **het vletje**: kleine boot

¹⁷ **losten** – lossen: uitladen – een lading uit het schip brengen

¹⁸ **de aak**: schip

¹⁹ **de klompdraggers**: mensen die schoenen van hout dragen, hier beledigend voor mensen op het platte land

²⁰ **mag Joost weten**: Spreekwoord – dat weet geen mens

²¹ **het gezanik**: problemen met de motor

²² **de dinghie**: een klein bootje uit rubber

²³ **de kudde**: groep schapen

45 deur moesten laden en met z'n zessen op dwarsliggers²⁴ torsen²⁵. Uit haar mantelzak
46 stak een stuk brood met slierten spek. Ik dacht: als ze dat brood niet had klaar gemaakt
47 had ze zich misschien nog kunnen redden.

13 februari

48 Een snelboot brengt ons door het Kanaal buitengaats²⁶, waar de mijnenveger²⁷ Marsdiep
49 ligt te wachten. We moeten het met wat boterhammen doen de hele dag. De boot is vol
50 mensen die het levende vee hebben helpen redden, hun taak is afgelopen. Om 4 uur
51 leggen we aan in Rotterdam, en een paar uur later zijn we in Leiden. Daar is alles
52 normaal. Wij worden met onze kaplaarzen²⁸, stoppelbaarden van 2 weken, haveloze
53 windjacks en kwasi-onverschillige²⁹ verhalen als vreemde dieren bekeken. Iedereen
54 moet, met z'n herinneringen alleen, gewoon weer verder.

²⁴ **de dwarsliggers:** balken uit hout of staal

²⁵ **torsen:** de vrouw met grote moeite dragen

²⁶ **buitengaats:** buiten de haven

²⁷ **de mijnenveger:** vaartuig dat in de oorlog mijnen opzoekt

²⁸ **de kaplaarzen:** laarzen die boven de knie reiken

²⁹ **kwasi-onverschillig:** kwasi = zogenaamd, onverschillig = iets wat je niets uitmaakt

Sprachniveau (rezeptiv) B1-B2

Syntaktisch

- Vorwiegend kurze Hauptsätze/Berichtstil

Wortwahl

- Spannungsaufbau durch Adjektive: „doodrustig“ (Z. 20) „wanhopig“ (Z. 27)
- Adverbien der Zeit: „gisteravond“ (Z. 2) „dan“ (Z. 20), „ochtend“ (Z. 36), „'s Middags“ (Z. 38)
- Vokabular angelehnt an WOII: „bunkers“ (Z. 10), „schuilkelders“ (Z. 23)
- Umgangssprache: „Gaan kijken?“ (Z. 3) „Mag Joost weten“ (Z. 38)
- Nautisches Vokabular, z.B. Bootarten: „vletje“ (Z. 27), „dinghie“ (Z. 40), „kudde“ (Z. 43) – für SuS nicht relevant, daher knapp erläutert in Fußnoten
- Bildliche Vorstellung durch genaue Beschreibungen der Orte (s. Material Karte) und der Route (Z. 31-35)
- Wenig metaphorische Sprache: „gierende storm“ (Z. 1)